

sentiant, vel adjuvent, ne a iudice capiantur, vel puniantur. Probabiliter tamen excusantur ab hac censura parentes, filii, et fratres haereticum recipientes, modo id non faciant ex animo haeresis fovendae.

40. Excommunicationem insuper Bullae Coenae incurrunt, ubi ea sit usu recepta, subripientes inique bona Christianorum naufragantium. 2. imponentes sine privilegio pedagia, id est tributa personarum, sive rerum, aut gabellas: quod non comprehendit Principes, et Magistratus supremos, qui jus habent imponendi subdiditis tributa, uti et pedagia transeuntibus ad custodiam, et refectionem viarum, pontium, cet. 3. Piratae, interficientes, aut depredantes Christianos in Statu Ecclesiastico: 4. falsificatores Litterarum Apostolicarum: 5. transmittentes arma, vel eorum materiam ad hostes infideles, vel haereticos declaratos: 6. injuste impediens victualia, vel alia necessaria deferri ad Sedem Apostolicam: 7. eos, qui injuria afficiunt venientes ad Sedem Apostolicam, vel ab ea recedentes, vel in Curia commorantes, si fiat usurpata aliqua potestate, ac si essent iudices: 8. interficientes, mutilantes, cet. Romipetas devotionis causa et Romae commorantes, ac recedentes: 9. interficientes, mutilantes, cet. S. R. E. Cardinales, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicae nuntios, vel Legatos. 10. eos, qui occidunt, vel percutiunt, aut bonis spoliant sive per se, sive per alios recurrentes ob sua negotia ad R. Ecclesiam: 11. appellantes sub quovis praetextu ad Curias laicales in causis Ecclesiasticis, ad impediendas litteras Apostolicas: 12. qui auctoritate laica, vel pretextu exemptionis causas spirituales, vel ipsi annexas ad se avocant a iudicibus Ecclesiasticis, vel trahunt, vel trahi faciunt personas Ecclesiasticas ad Tribunal Saeculare; vel impediunt iudices Ecclesiasticos uti propria jurisdictione: 13. usurpantes jurisdictionem, et fructus beneficiorum; item se inter-

ponentes absque jurisdictione in causis criminalibus contra Ecclesiasticos: 14. usurpantes jurisdictionem in Terris Ecclesiae Romanae. Denique incurrunt excommunicationem, et quidem reservatam, omnes qui sine facultate absolvunt ab Excommunicationibus Bullae Coenae, ubi ipsa vigeat.

CAPUT III.

De Suspensione, degradatione, ac depositione.

41. *Quaest. 1.* Quid est suspensio, et quis suspendi, aut suspendere potest? R. 1. Suspensio est censura, qua Clericus functiones aliquas Ecclesiasticas exercere prohibetur: 2. solus Clericus potest suspendi: 3. suspendere possunt qui possunt ferre censuras. Hinc peccat graviter Clericus suspensus, si exercet actum vetitum per suspensionem, et irregularitatem incurrit. Excusatur tamen, si exercet ordinem non sacrum, vel sacrum, sed non solemniter, ut cum S. Antonino de cet Tournelyus contra Suarium, et Navarrum. Pariter excusatur saltem a gravi culpa, si exercet ob ignorantiam, aut metum gravem, aut in parva materia, ut si suspensus a jurisdictione, vel ab ordine actum levem jurisdictionis exerceat, aut benedicat mensam; secus si benedicat aquam, vel fructus juxta solemnitates Ecclesiae. Inservire autem Sacerdoti suspenso, nominatum denunciato, et non tolerato, mortale est; ubi tamen scandalum absit, non est illicitum audire Missam Sacerdoti suspenso. Holzm. Palaus, Salmant. et communis contra alios.

42. *Quaest. 2.* An incurrat irregularitatem Clericus pro tempore suspensus, si exercet actum, a quo suspensus est? R. Cum distinctione; nam si suspensio lata fuit per modum statuti, aut praecepti ob crimen futurum, vel etiam praeteritum, sed habens tra-

ctum successivum; tunc illam transgrediens, incurrit irregularitatem. Id colligitur ex c. 1. *de sentent. Excomm. et rejudic. in 6.* ubi declaratus fuit irregularis, qui cum ad tempus fuerit suspensus, nihilominus tamen ministravit. Verum si suspensio lata sit ab homine per sententiam ob meram punitionem criminis praeteriti, illam transgrediens non evadit irregularis. Est autem ratio, quia talis suspensio non habet rationem censurae, sed poenae tantum, cum censura sit poena medicinalis, quae nequit ferri ob delictum omnino praeteritum.

43. Incurrit tamen irregularitatem Episcopus suspensus a pontificalibus, qui confirmet, consecret calices, aliave Pontificalia exerceat. Quicquid enim sit de opinione docente, Episcopatum non esse novum Ordinem, sed solam extensionem Sacerdotalis Ordinis, negari tamen non potest, tale exercitium esse functionem propriam Ordinis ita extensi, a qua suspensus est. *Suspensus tamen a Pontificalibus, si celebrat in Pontificalibus, non erit irregularis, quia Pontificalia non sunt de substantia celebrationis; nec debemus judicare aliquem irregularem, nisi inveniatur expressum*, inquit D. Anton. 3. p. tit. 27. c. 4.

44. *Quaest. 3.* Quotuplex est suspensio? R. Alia fertur ad certum tempus, quo elapso expirat; alia fertur indefinite, manetque, donec per absolutionem tollatur. Rursus alia est suspensio ab officio, sive id sit ordinis, sive jurisdictionis, alia a beneficio, alia ab utroque. Potest autem quis suspendi ab officio, vel in totum, vel in partem tantum, et pariter a beneficio. Unde suspensus absolute prohibetur ab omni exercitio, ratione officii proveniente, adeoque nequit celebrare, valide excommunicare, cet. Suspensus a jurisdictione, si non sit toleratus, invalide absolvit; secus si sit toleratus, quamvis enim illicite, sed non invalide jurisdictionem exercet. Suspensus ab officio

non intelligitur suspensus a beneficio; potestque fructus ejus percipere, modo per alium suppleat, qui per se nequit. Censetur autem et a beneficio suspensus, si crimen sit enorme, vel per annum contemnat suspensionem, ex c. *cum bonae, de aetate.*

45. Qui ex parte vel ab officio, vel a beneficio suspenditur, potest exercere functiones, a quibus non est suspensus. Quamvis autem a beneficio suspensus, eo ipso intelligatur suspensus a percipiendis ejus fructibus, non tamen ab officio sive jurisdictionis, sive ordinis, etiam quod illi convenit ratione beneficii. Unde tenetur recitare horas canonicas, et cetera onera beneficii praestare. Et quamvis fructibus beneficii careat, fruit tamen potest anniversariis stipendis Missarum, quia non sunt fructus beneficii, cum poenae non debeant extendi, quandiu in jure non sunt expressae, et ideo potest etiam fruit juxta multorum sententiam distributionibus quotidianis, maxime si sit pauper. Ratio tamen paupertatis non sufficit, ut possit sibi retinere fructus beneficii, si suspensio lata est ob contumacia; quia non debet Ecclesia subvenire ei, qui sponte ejus disciplinam vilipendit, cum libere possit a contumacia recedere. Ita Suar. Turrianus, alii; aliud tamen est, si suspensio lata sit in poenam criminis omnino praeteriti. V. N. A.

46. Quid si suspensio feratur in Collegium, vel Capitulum, vel Communitatem? R. Ea non afficit singulas personas quoad propria uniuscujusque officia, sed quoad munia, et beneficia totius Communitatis, ut cum D. Th. docent TT. Quod si eorum aliqui exerceant munia, communitati vetita, ipsi non fiunt irregulares; quia prohibitio ejusmodi potius quam censura, est inhabilitas personarum ad talia officia. Quod si suspensio fertur in Communitatem, et singulas ejus personas, ea non afficit innocentes, cum nemo possit excommunicari, aut suspendi pro culpa aliena. Ita

Suar. Navarrus, alii, ex cap. 2. de Const. &c. de his, quae sunt. Cum peccata suos auctores tenere debeant, nec poena sit alterius protrahenda, quam delictum fuerit in excedente refertum. Nota: Cum praelatus solo verbo dicit Sacerdoti: *suspendo te*, haec non tam censura habenda est, quam simplex prohibitio; censura enim non licet ferre, nisi scripto; nec de illo aliter sentiendum est, nisi de ipsius mente constet.

47. *Quaest. 4.* Quatenam sunt juris suspensiones? R. Suspensiones juris communis (nam de particulari jure non est hoc loco agendum) sunt praecipue. 1. In Clericos recipientes sacros Ordines ab alieno, vel a proprio in aliena dioecesi, vel sine aetate legitima; aut dimissoriis, aut titulo, vel extra tempora, aut non servatis interstitiis per saltum, vel in censura, vel denique post matrimonium ratum, qui omnes ipso jure suspensi sunt ab executione suorum ordinum, si cum dolo fecerint; et si ordine utantur, evadunt irregulares. 2. In eos, qui excommunicant, suspendunt, aut interdicunt sine scriptura, et causae expressione; qui remanent suspensi per annum, nisi sint Praelati regulares. 3. In Clericos scienter eligentes Episcopum, vel Parochum indignum; hi autem sunt biennio a beneficiis suspensi. 4. In ordinantem, et ordinatum simoniace; uterque est suspensus ab ordinibus. 5. In Parochos, jungentes sponso in aliena parochia absque facultate. 6. In gravantes alienis debitis Ecclesias sibi commissas. 7. In occupantes bona Ecclesiae, vel alterius loci pii. 8. In sodomitas, simoniacos, duelli auctores, vel fautores, in raptos, vel eis auxiliantes. 9. In publice disputantes circa Conceptionem B. M. V. 10. In visitatores, accipientes munera, vel pecuniam, qui si Episcopi sint, suspensi ab ingressu Ecclesiae; si inferiores Episcopos, ab officio, et beneficio, donec restituant duplum. 11. Judex Ecclesiasticus (sed non Episcopus) faciens injuriam liti-

ganti, contra conscientiam, et justitiam. Denique re-nuentes absolutionem nolenti manifestare complicem, subjacent suspensioni ferendae sententiae ex bulla Bened. XIV. *Ubi primum*.

Praeter juris suspensiones, sunt aliae ab homine, quae si sint majores, ab omni officio, et beneficio ferri nequeunt nisi ob culpam mortalem; alias poena non esset proportionata culpae. Potest tamen ob culpam venialem imponi suspensio ex parte, v. g. ab officio tantum, vel a beneficio ad breve tempus; imo ad diem, vel hebdomadam potest quis ab homine suspendi ob veniale tantum. Suar. Layman, et communis. DD.

48. *Quaest. 5.* Quis potest absolvere a suspensione? R. Habens auctoritatem Episcopalem potest absolvere a suspensione non reservata, et Episcopus a quocumque juris suspensione, sedi Apostolicae specialiter non reservata, imo et ab ista, si sit ex delicto occulto, et non deducto ad forum contentiosum. Regulares ex privilegio possunt absolvere in foro conscientiae ab omni suspensione. Cum vero suspensio fertur in Communitatem, is tantum ab illa potest absolvere, qui in eam jurisdictionem habet in foro contentioso. Denique: sine ulla absolutione tollitur suspensio, imposita ad tempus, vel sub conditione; v. g. *donec, vel nisi restituas*, transacto termino, et impleta conditione.

49. *Quaest. 6.* Quid est degradatio? R. Ea proprie censura non est sed privatio executionis officiorum, et beneficiorum absoluta, et ex toto, sine ulla spe restitutionis, facta cum certis solemnitatibus, et privatione privilegii Clericalis tum fori, tum Canonis, per quam reus traditur potestati Saeculari. Degradatus licet privetur privilegiis Ordinis, sed non potest ipso Ordine privari, cum sit indelebilis; unde tenetur ad votum castitatis, si fuit in Sacris; et invalide

matrimonium contraheret, atque valide consecraret hostiam: tenetur quoque ad Horas Canonicas, nisi forte justa de causa impediatur.

50. *Quaest. 7.* Quid est depositio, et a quo fieri potest? R. 1. Differt a degradatione, quia depositio fit verbo tantum, et sine solemnitatibus, relicto privilegio Canonis, et fori. R. 2. Solus Episcopus degradare potest, deponero autem possunt Episcopi loco ejus Vicarii. Id autem fieri nequit, nisi in casibus jure expressis, et delictis enormibus. Cum degradato solus Papa dispensare potest; sed cum deposito etiam Episcopus, si crimen sit levius adulterio.

CAPUT IV.

De Interdicto.

51. *Quaest. 1.* Quid, et quotuplex est interdictum? R. 1. Est censura Ecclesiastica, per quam homo privatur usu Divinorum Officiorum, Sacramentorum aliorum, et Ecclesiasticae sepulturae, secundum se ipsa. Quae ultima verba adduntur ad distinguendum interdictum ab Excommunicatione, quae privat his bonis sed solum quatenus sunt communicatio cum fidelibus: suspensio vero proprie non usum prohibet, sed impedit exercitium Ecclesiasticae potestatis. R. 2. Dividitur in locale, et in personale, et mixtum: locale est, per quod prohibetur omnibus participatio Sacrorum Officiorum, sed in certo loco tantum: personale vetat officia sacra certis tantum personis in quocumque loco. Mixtum est, quod prohibet celebrationem in tali loco, et talibus personis. Potest quoque esse interdictum generale, quo locus generalis, v. g. Collegium, Civitas, cet. interdicatur; et particulare, quo locus, aut personae particulares sunt interdictae.

52. Itaque interdicta Civitate, interdicuntur etiam suburbia: et interdicta parochia, etiam sacellum, et coemeteria contigua, quia accessorium sequitur principale. Ita ex c. *si licitas de Sent. Exc. in 6.* ubi etiam legitur, interdicta generatim Civitate, pariter interdici Ecclesias Regularium; et hoc interdictum generale servandum esse tum a Clericis, tum a Regularibus, atque etiam ab Episcopo, qui illud tulit. Verum interdicto populo, non interdicuntur ii, qui non sunt pars populi, ut studiosi, peregrini, Clerici, cet. E converso Clero interdicto, non intelliguntur laici ex c. *si sent. nec Regulares nisi Beneficium, vel officium in illo populo habeant; pariter nec Clerici privilegio fori non gaudentes, uti nec alii qui non habentes beneficium, nec officium, unum cum Clero corpus non constituunt.*

53. Notandum est autem, eximi ab interdicto personali generali 1. Episcopos, qui et a generali suspensione eximuntur. 2. Infantes, et amentes, doli incapaces, qui tamen privantur Ecclesiastica sepultura. 3. Innocentes, statim ac alibi domicilium collocant. 4. Exteros etiam si per multum tempus inter cives habitent. Notandum est autem, magnum esse discrimen, cum dicitur *Civitas N. interdicatur*; vel *Cives N. interdicuntur*; nam cum interdictum cadit supra Civitatem, licet civibus, aut incolis, qui causam interdicto non dederunt, alio ire, et ibi Divinis interesse. Quod eis non licet, si cives interdicantur; nisi desinant ibi cives esse, nec causam dederint interdicto.

54. *Quaest. 2.* Quinam sunt effectus interdicti? R. Sunt. 1. Prohibitio Divinorum Officiorum. 2. Sacramentorum, excepto baptismo, confirmatione, et poenitentia. 3. Sepulturae sacrae. 4. Peccatum mortale, quod committitur a violentibus interdictum. Item irregularitas, quae incurritur a Clericis, et excommunicatio a Religiosis. Circa quae scienda sunt

sequentia. 1. Non prohiberi officium B. M. vel Defunctorum, si dicantur privatim, et in loco ad ea non deputato. Prohiberi quidem sacris interesse etiam interdictis ob alienam culpam, Clericis tamen, et Religiosis non interdictis licet clausis januis, sine campanarum sonitu, officia Divina celebrare ex c. *Alma mater de Sent. Exc. in 6.* Permittitur tamen in festis Natalis Domini, Paschae, Pentecostes, Assumptionis B. M. et per Octavam Corporis Christi, ut Divina Officia cantentur solemniter, admissis etiam interdictis, qui et tenentur his diebus audire Missam, dummodo, qui causam interdicto dederunt, altari non appropinquent, nec veniant ad offeritorium, vel communionem. Regulares autem possunt ad Divina Officia famulos, Procuratores, et Operarios suos, item eos, qui Tertii Ordinis dicuntur, modo non sint speciatim interdicti, nec causam dederint interdicto.

55. Secundo per prohibitionem Sacramentorum non prohibetur ex c. *Alma Mater* administratio baptismi, etiam solennis, atque a ministro generatim interdicto; non autem is licet speciatim interdicto. Idem dico de Sacramentis Poenit. et Confirm., quae omnibus permittuntur, iis exceptis qui causam dederint interdicto, etiam auxilio, vel favore, et exceptis speciatim, et nominatim interdictis, nisi prius praestent satisfactionem debitam, si possint; aut si non possint, cautionem saltem juratam. Eucharistia vero potest dari morituris, et deferri cum lumine, et campana, sed non ita Sacramentum Extremae Unctionis, quod tamen Religiosis communiter permittitur tempore interdicti. Est autem valde probabile contra Suarium, et alios, etiam eo tempore posse contrahi matrimonium, quod ab ipsis contrahentibus quoad substantiam administratur.

56. Nota deinde: interdictum, etiam ex injusta sententia latum, si secundum allegata justa sit sen-

tentia, servandum esse in foro externo; cessante autem scandalo, possunt audiri sacra, et recipi Sacramenta. Religiosi tamen quando interdictum servatur ab Ecclesia Cathedrali, vel matrice, tenentur illud servare, etiam si illud sit nullum ex quocumque capite. *Clement. 1. de Sent. Exc.*

57. Quod attinet ad sepulturam Ecclesiasticam, illa prohibentur interdicti, etiam infantes, et amentes. Excipe Clericos, qui si nominatim interdicti non sunt, possunt sepeliri in Ecclesia, etiam cum Missa, sed sine pompa; in Ecclesia autem specialiter interdicta possunt quidem sepeliri, sed sine Missa. Laici autem, qui tempore interdicti sepulti sint in Ecclesia, exhumari debent, et cessante interdicto, in loco sacro reponi. Violantes interdictum peccant mortaliter, nisi excuset parvitas materiae; Clerici vero exercentes Ordinem Sacrum incurrunt praeterea irregularitatem, si sint specialiter interdicti, vel in loco speciatim interdicto, vel in loco generatim interdicto, januis apertis, et cum solemnitate. Quod si ad Ordines, vel ad alia officia Divina laicos admittant, interdicuntur *ipso facto* ab ingressu Ecclesiae, religiosi autem insuper excommunicantur *ipso facto*. Laici vero peccant graviter si contra interdictum personale recipiant Sacramenta, si vero nominatim interdicti non sunt, violatio interdicti localis, audienda divina officia, erit solum veniale.

58. *Quaest. 5.* Quis potest interdictum ferre, et an ad illum incurrendum requiratur gravis culpa? R. 1. Interdicere possunt iidem, qui excommunicare, et suspendere; nec ad id Episcopi indigent consensu Capituli, quicquid olim in usu fuerit. Praelati quoque Regulares possunt interdicere suos subditos, sed non Ecclesias suas. R. 2. Interdictum personale nequit imponi pro culpa aliena, neque pro culpa levi, nisi ad breve tempus, et in ordine ad aliquem particula-

rem effectum. Interdictum autem locale, vel generale in Communitatem, requirit peccatum valde grave cum contumacia, commissum a capite, vel praecipuis membris, etiam si reliqui culpa vacent.

59. *Quaest. 4.* Quis possit tollere interdictum, et ab illo absolvere? R. 1. Interdicta generalia, lata ab homine non possunt auferri, nisi ab eo, qui tulit. Generalia autem, a jure lata, nec reservata possunt tolli ab Episcopo, vel ab eo qui jurisdictionem habet in Communitatem; non tamen a Regularibus privilegiatis, quia locus, et Communitas foro poenitentiae non subjacent. R. 2. Ab interdicto juris personali non reservato, potest absolvere quisvis Sacerdos approbatus. Per privilegium autem absolvendi a censuris non intelligitur potestas tollendi interdictum locale, aut personale Communitatis.

60. *Quaest. 5.* Quid est cessatio a divinis? R. Est ordinatio, Clericis facta, ut abstineant ab officiis Divinis, et ab Ecclesiastica sepultura. Fitque in signum moeroris, vel ad reparandam gravem aliquam injuriam Deo factam. Habet eosdem fere effectus, quos interdictum, sed non est censura, et imponitur ab eisdem, a quibus censura, eosdemque obligat in loco, ubi imponitur. Sacramenta autem, ubi necessitas postulat, administrari possunt ea fere ratione, qua dictum est de tempore interdicti.

CAPUT V.

De irregularitate in genere.

61. *Quaest. 1.* Quid, et quotuplex sit irregularitas? R. Est impedimentum Canonicum, impediens susceptionem Sacrorum Ordinum, et usum eorum. Aliqui voluerunt, eam esse quoque censuram, cum habeat rationem poenae Ecclesiasticae; sed commu-

niter negatur esse censuram, sed solum Canonicum impedimentum, ut habetur in *c. quaerenti de verborum signif.* et saepe contrahitur sine peccato: semper autem a jure est, nunquam ab homine. Duplex autem est; altera scilicet ex defectu, altera ex delicto; utraque autem potest esse vel *totalis*, privans omni ordine suscipiendo, et suscepti exercitio, v. g. homicidium, et bigamia; vel *partialis*, quae tantum privat aliquo ministerio Ordinis, vel solo ascensu ad Superiorem. Sic Sacerdos carens oculis, vel palma, inhabilis est ad Missam, non tamen ad confessiones audiendas; et Diaconus sinistro carens oculo, inhabilis est ad Sacerdotium, in suo tamen ordine ministrare potest.

62. *Quaest. 2.* Quinam sunt effectus irregularitatis? Tres omnino numerantur. 1. Inhabilitare ad ordines. 2. impedire exercitium ordinum susceptorum. 3. Invalidare collationem beneficii. Quod ad primum attinet, graviter peccat is, qui in irregularitate suscipit, vel exercet ordines, licet ordines ita collati sint validi. Peccat etiam graviter, ita suscipiens primam tonsuram, et Episcopus illam conferens, ut docet Suarez cum communi DD. Sed irregularitas nullo modo privat iis actionibus, quae non requirunt exercitium ordinis, et quas etiam laici exercere possunt, puta recipere Sacramenta, officia canere, sicut et conferre beneficia, quia hoc spectat ad usum jurisdictionis, non Ordinis; item matrimonio assistere, vel facultatem assistendi alteri praebere, dispensare in votis, cet.

63. Quod attinet ad exercitium Ordinis, istud irregulari prohibetur in *c. fin. de temp. Ord.* Unde Sacerdos irregularis approbatus etsi valide, sed illicite absolvit. Prohibetur etiam a Trid. Sess. 22. *c. 7. ut nullo tempore (irregularis) ad Sacros ordines promoveri possit, nec illi aliqua Beneficia Ecclesiastica conferri liceat.* Et idem colligitur ex *c. de Cler. non ordin.*

et ex aliis locis Canonici juris. Hinc si irregularitas sit totalis, communior DD. sententia affirmat, collationem factam irregulari beneficii, requirentis exercitium ordinis, esse invalidam ipso jure; nam cum beneficium detur propter officium, is qui ad officia sit inhabilis, inhabilis erit quoque ad Beneficia. Suarez, Tournelyus, Cabassutius, alii. Sed non desunt, qui talem collationem velint non esse irritam, sed irritandam, eo quod in jure expressum non habeatur, irregularem esse incapacem Beneficii. Ita Elbel, Layman, Salmant. aliique.

64. Profecto si collatio facta sit ante irregularitatem, is qui postea evadit irregularis, non tenetur dimittere Beneficium, sed tenetur petere dispensationem; verum si ea proveniat ex delicto, poterit a iudice privari; sed non si ex infirmitate. Si collatio facta sit ei, qui jam est irregularis, sed ex parte tantum, collatio valida est, et licita; idemque dico, etiamsi beneficium sit simplex, nec habeat sibi inunctum officium, vel exercitium Ordinis sacri, sed tantum onus recitandi horas, aut quidpiam aliud, quod et laici exercere possunt.

65. *Quaest. 3.* An in dubio irregularitas incurritur? R. 1. Nisi jure expressa habeatur, nulla incurritur irregularitas, ut constat ex c. *is qui, de sent. Exc.* Unde qui dubitat an sit irregularis, prudentem adhibere debet diligentiam, ut inquirat veritatem; quod si, ea adhibita, nihil inveniat, potest se gerere ut immunem ab irregularitate, quum pro eo stet possessio innocentiae. Excipe dubitantem de homicidio a se patratum; is enim est irregularis ex c. *ad audientiam de homic.* Nec solum in foro externo, ut aliqui volunt, sed etiam in interno, ut communis fert DD. sententia, et colligitur ex ratione in eodem textu allata, quae utrumque forum comprehendit. Sed notant Elbel, Pickler, et alii, id intelligi, cum aliquis est certus de ho-

micidio, et solum dubitat, an ipse actione sua fuerit causa illius; nam si dubitet, an re vera secutum sit homicidium, non censetur irregularis. Talis est Medicus, qui venam aperuit praegnantem, ut abortus sequeretur, et postea dubitat de effectu secuto: verum si remedia adhibita, v. g. ad procurandum abortum sint ex se ita efficacia, ut communiter obtineant effectum, esset irregularis, quia tunc praesumptio stat pro abortu.

66. R. 2. In dubio facti de aliis delictis praeter homicidium, multi putant incurri irregularitatem, et ita sentiunt Tournelyus, Concina et alii ex c. *audientiam*, ubi dicit: *dum in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem*, cet. Communis tamen, et verior sententia negat; quia odia sunt restringenda, et nemo in dubio est damnandus ex reg. juris *favorabilioris*; nec ab ea regula est recedendum, nisi contrarium in jure exprimat; solum autem id expresse constat de homicidio. Atque in materia juris non valet argumentum a simili deductum, nec poena extendenda est ultra casus in jure expressos.

67. *Quaest. 4.* Quid requiritur ad irregularitatem ex delicto? R. Requiritur actio externa, et consummata, quae sit peccatum mortale ex c. 5. *de poenis in 6.*, ubi dicitur, poena gravissima non esse infligenda pro culpa levi. Irregularitas autem inter poenas gravissimas numeratur, et praecceptum sub ea obligans certe obligat sub mortali. Debet etiam esse exterior, et quidem in suo genere perfecta, ut de aliis censuris dictum est. Quod si in aliqua bulla aut Canone sit mentio de irregularitate mentali, ibi sermo est de irregularitate ob crimen externum quidem, sed omnino occultum. Quamvis enim aliqui TT. negent irregularitatem cadere supra crimen occultum, nisi sit homicidium, verior tamen sententia universim affirmat, et constare videtur ex Trid. *Sess. 24.* ubi fa-

cultas datur Episcopis absolvendi ab irregularitatibus, et censuris *occultis*; quo nomine exprimit haeresim, homicidium, et alia crimina, quae licet occulta, modo sint externa, subjacent potestati, et reservationi Ecclesiae.

68. Requiritur etiam ad incurrendam irregularitatem notitia legis Ecclesiae prohibentis. Ita contra Suarium, et Azorium sentiunt communiter TT. cum S. Antonino 3. p. tit. 24. c. 33. Et probatur ex c. *proposuisti* d. 82. ubi Innoc. I. decrevit, Clericos quosdam incontinentes non esse deponendos juxta Constitutionem Siricii Papae, eo quod eam ignoraverint. Ratio est; quia lex Ecclesiastica poenam imponens super crimine a lege Divina vetito, novum jus condit; qui autem peccat contra legem Divinam, ignorans sine culpa legem Ecclesiae, peccat quidem contra illam, non vero contra istam; unde licet incurrat poenam Divinae legis, sed non poenam legis humanae. Excipe homicidium, quod ideo sub poena irregularitatis prohibetur, quia est actio lenitati contraria, quaeque valde dedecet altaris ministrum, adeoque non decet, ut homicida, etiam inscius poenae sacris operetur. An autem in aliis delictis non solum requiratur scientia legis Ecclesiae, sed etiam notitia irregularitatis, non convenit inter DD.

69. *Quaest. 5.* Quomodo tollitur irregularitas? R. Ea non aufertur per absolutionem, sed per dispensationem hac, vel simili forma: *Dispensatio tecum in irregularitate, quam contraxisti ob hanc, vel illam causam.* Extenditur autem dispensatio ad omnes irregularitates, quas ille vult, et potest dispensare. Haec autem potestas non convenit cuicumque confessario, sed ei, qui speciale privilegium habeat dispensandi. Solum Papa dispensare potest in irregularitate quae oritur ex defectu; in ea vero, quae provenit ex delicto possunt quoque Episcopi dispensare ex jure Tridenti-

ni, sed non in homicidio, quod quis directe, et per se voluit; neque in aliis delictis ad forum contentiosum deductis. Praelati regulares ex privilegio S. Pii V. dispensare possunt cum suis subditis in omni irregularitate occulta, etiam homicidio. Hinc admittentes aliquem ad Professionem censetur cum eo dispensare, et per professionem aufertur omnis irregularitas quoad Ordines, sed non quoad praelaturas ex c. *de filiis praesbyt.* circa quas tamen dispensare possunt Praelati, saltem in Comitibus Generalibus, vel Provincialibus.

70. Quod attinet ad externos, docent multi cum Suario, posse Confessarios Regulares ex privilegio Sixti IV. dispensare in omni genere irregularitatum, in quo possunt Episcopi; sed videndum, an et quomodo sit in usu privilegium hujusmodi Minimis concessum, et a Julio II. confirmatum.

CAPUT VI.

De irregularitatibus ex delicto.

71. *Quaest. 1.* Quenam sunt delicta, quibus irregularitas est affixa? R. Sequentia: 1. Iteratio baptismi: 2. violatio censurae: 3. exercitium Ordinis Sacri ab eo, qui non est ordinatus: 4. mala susceptio Sacri Ordinis: 5. crimina infamia, et notoria: 6. homicidium, et mutilatio injusta. De singulis aliqua sunt scitu digna. Ac primo quoad iterationem baptismi non solum est irregularis qui scienter rebaptizat, sed is etiam qui denuo baptizatur. Primum colligitur ex c. *Ex litterarum*, 2. autem expressum est in c. 4. *confirmandum* dist. 50. Si tamen iteratio baptismi sit occulta, vel ex metu sub conditione, vel sine intentione, nulla incurritur irregularitas, ut docet Tournelius cum Suario. Est tamen irregularis, qui absque neces-

sitate baptizatur ab haeretico declarato, ex c. *ventum est*: pariter is, qui differt baptizari usque ad mortis periculum, ex c. *Si quis d.* 57.

72. Ex capite violationis censurae subjacet irregularitati, qui censura innodatus actum aliquem Ordinis solemniter exercet, nisi excuset ignorantia invincibilis, aut censura qua ille est irretitus, sit tantum minor Excommunicatio, ex c. *si celebrat. de Cler.* aut actus, quem exercet sit solum Ordinum minorum, etiam solemniter. Excusantur etiam qui sine solemnitate officia majorum Ordinum exequuntur aut actus jurisdictionis exercent, et non Ordinis.

73. Ex tertio capite incurrit irregularitatem Clericus ministrans solemniter, scienter tamen in Ordine sacro, quo caret. An autem id laicos comprehendat, diximus ubi de baptismo. Sacerdos autem simplex excipiendo Confessiones non incurrit irregularitatem quantumvis graviter peccet; cum re vera exerceat actum Ordinis, quem habet, licet careat jurisdictione. Notandum est autem, eum, qui ligatus est duplici censura, et exercet actum Ordinis Sacri, id exprimere debere in petitione dispensationis; quamvis enim non incurrat duplicem irregularitatem, incurrit tamen unam, quae cum duplici comparatur.

74. Quartum caput irregularitatis est indigna susceptio sacrorum Ordinum, scilicet dum quis non examinatus, non admissus, vel alio sui loco ad examen intruso, per dolum sese ingerit inter ordinandos. Constat ex tit. *de eo qui furt.* 1. Pariter fit irregularis, qui post matrimonium, etiam non consummatum sacris Ordinibus initiatur, renuente uxore, ut constat ex *Extrav. antiquo de voto*. Qui autem per saltum suscipit Ordines Sacros, potius suspensionem incurrit, quam irregularitatem, sed ab ea suspensione solus Pontifex dispensare potest, si crimen sit publicum; si autem sit occultum, potest etiam Episcopus, sicut et Regulares

com suis subditis, imo et cum exteris non minus quam in aliis irregularitatibus ubi vigeat privilegium.

75. *Quaest. 2.* Quaeenam sunt gravia, et notoria crimina, quae irregularitatem inducunt? R. Ea quae a jure ipso secum ferunt annexam infamiam, ut adulterium, raptus, incestus, perjurium in judicio, ex c. *infames 6 q. 1.* Requiritur autem, ut crimen sit notum vel *juris fama*, vel *facti*. Infamia *juris* habetur per confessionem rei in judicio, vel per sententiam judicis, sin minus damnantem, saltem delictum declarantem. *Facti* autem infamia per factum publicum, et notum majori parti urbis, oppidi, viciniae, vel Communitatis. Crimen vero ut sit infame, debet esse ex eorum numero, quae dicuntur *qualificata*, vel saltem debet esse continuatum, ut adulterium. Potest autem quis incurrire irregularitatem ob delictum alienum, ut filii eorum qui damnati sunt ob delictum laesae Majestatis; filii nati ex meretrice, filii haereticorum (licet de his, ut et de illegitimis neget Viva cum aliis) qui mortui sint in haeresi; sed ad irregularitatem horum omnium requiritur, ut nati sint post delictum.

76. Haec tamen infamia, et irregularitas si sit facti, tollitur absque dispensatione per solam criminis emendationem constantem, et sinceram; secus si sit juris, quamvis eam quoque, perinde ac facti, tolli per baptismum, non sit improbable. Porro Episcopus nequit dispensare, ut infamis *facto* ad Sacros Ordines ascendat: potest tamen, ut in susceptis ministret, si crimina sint minora adulterio, et reus egerit poenitentiam. Quod si infamia sit per sententiam judicis, potest ab illo tolli irregularitas per aliam sententiam, qua reo fama restituatur. Irregularitatem vero ob crimen parentum, vel ob officium infame, tolli per ingressum in Religionem, docent Salmanticenses.

77. *Quaest. 3.* Quid de irregularitate ex homicidio injusto, vel mutilatione? R. Haec oritur ab homicidio injusto, quod sit voluntarium vel in se, vel in

causa proxime cum illo conjuncta, et comprehendit eos, qui ad ipsum injuste concurrunt, consulendo, mandando, cet. Idem dicimus de mutilatione voluntaria, per quam membrum aliquod praecipuum a corpore abscinditur, v. g. pes, manus, oculus, auris, cet. ut habetur in *Clem. un. de homic.* Et hoc verum est, etiam si quis se ipsum mutilet, aut quia se ipsum castraret, *c. si quis abscederit*; et qui se ipsum per culpam graviter deformaret, aut digitum, vel partem digiti sibi abscederet, ex *c. qui partem d. 55.* Non ita vero res esset, si alter abscederet tibi digitum. Quae omnia locum habent, etiamsi mutilatio, vel homicidium sit fortuitum, modo sit voluntarium saltem in causa, praevio effectu, et neglecta debita diligentia ad illum impediendum.

78. Hinc circa homicidium notanda sunt sequentia: 1. irregularitatem incurrunt omnes, qui propria actione hominem occidunt: et quidem etiamsi homicida ante mortem facti poeniteat, ut cum Suario docet communis sententia contra paucos; nam qui causam ponit physicam mortis, v. g. lethale vulnus, aut venenum, etiamsi eam retractet, non impedit quominus causa pergat in mortem influere. Idem dicit Suarius de eo qui mandavit, si revocatio mandati forte non pervenit ad occisorem: 2. non incurrit irregularitatem qui lethaliter alium vulneravit, si mors non sequitur; ea enim a jure attribuitur occidenti, non vero conanti tantum occisionem: 3. neque est irregularis, qui primus lethaliter aliquem vulneravit, quem alii postea accedentes necarunt, si nempe primum vulnus tale non fuit, ut mortem causaverit, vel acceleraverit, secus si illud in mortem quodammodo influxerit.

79. Quarto irregularitatem incurrunt omnes homicidium mandantes, vel consulentes ex *c. si quis, disi. 50.* Excusantur tamen, si mors non sequatur, aut constet mortem ex alia causa ortam fuisse. Cum

vero dubitatur, an mandatum, vel consilium fuerit causa homicidii, an non; juxta multos ille qui mandatum, vel consilium dedit, censendus est irregularis; atque haec est communior et verior sententia, quia possidet mandatum, vel consilium, donec constet oppositum, atque ideo in foro externo praesumitur, et damnatur tanquam irregularis. Sed non est improbabilis opinio excusans eum in foro interno; quia jura loquuntur de eo, qui certe sit causa homicidii, sive actione, sive mandato, sive consilio: 5. fiunt irregulares omnes, qui sponte sua cooperantur ad homicidium, vel ut illud celerius, audacius, vel securius fiat, sive adjuvent verbis, sive consiliis, sive armis, vel etiam praesentia. Non tamen sunt irregulares homicidium ab aliis patratum rati habentes; quamvis enim rati habitio comparetur mandato quoad culpam, sed non quoad poenam, nisi in jure sit expressum.

80. Denique qui potest impedire homicidium, et tamen non impedit, cum ad id ex charitate obhigetur, non est irregularis, ut fatentur omnes. Quod si ad id ex justitia teneatur, ut medicus, advocatus, pater, tutor, dominus, adhuc excusatur a Roncaglia et aliis. Veruntamen eum dicunt irregularem Toletus, Suarius, et Navarrus, cum ipse vere dici possit homicida, utpote moraliter inferens alii mortem. Nec plura de homicidio voluntario: de fortuito vero, seu casuali pauca subjungimus.

81. Ac primo incurritur irregularitas ab eo, qui periculum mortis praevidet ex aliqua sua actione, et tamen negligit cavere cum possit, et debeat. Patet ex *Clem. Si furiosus de hom.* Hinc ebrius, qui praevidet ex ebrietate sua fieri facile posse, ut alterum occidat, fit irregularis, si re vera occidit. Sed non ita, si absque gravi culpa negligat impedire mortis alterius periculum, cum ad incurrendam irregularitatem ex delicto requiratur gravis culpa, ut est communis sententia DD.

82. Idem fere de mutilatione intelligendum, ut dictum est de homicidio voluntario cum quo in jure comparatur c. 4. *de rapt. et c. ult. de homicidio*. Itaque ut eo capite quis evadat irregularis, necesse est, ut injuste membrum abscindat, quod in corpore proprium officium gerat ab aliis distinctum. Unde non est irregularis, qui dentes, capillos, cet. abscindit, et juxta multos neque is qui digitum alterius resecat; secus si proprium. In hac autem irregularitate contracta propter mutilationem dispensare possunt Episcopi ex facultate Trid. a quo solum excipitur irregularitas ob homicidium voluntarium.

83. *Quaest. 4.* Quinam excusantur ab irregularitate in homicidio fortuito? R. 1. Non sunt irregulares, qui aegroto assistunt, eique bona fide dant cibum vel potum praebent, vel loco movent, licet inde forte mors celerius sequatur, nisi interveniat culpa lata. Ita etiam non fit irregularis Sacerdos, jubens fieri abscissionem membri praescriptam a Medico, modo ipsa non exequatur. 2. non est irregularis, qui procurat abortum foetus non animati, secus si animatus sit, *ex c. majores 32. q. 2.* Neque est irregularis, qui dat operam rei licitae, et debitam adhibet diligentiam, ne mors sequatur, etiamsi forte accidat; contra si omittat prudentem diligentiam. Dans autem operam rei illicitae, quomodolibet periculosae, incurrit irregularitatem ex quavis culpa, etiam levi, si mors oriatur, secundum multorum opinionem; alii autem probabilius requirunt opus ita periculosum, ut ex eo mors sequatur frequenter, et praeterea debita omittatur diligentia, ne mors oriatur. Hinc non est irregularis Magister, vel parens puerum moderate verberans, etsi casu moriatur; nisi si graviter excedat *ex c. praesbyt. de homic.* Neque is, qui equitando in equo feroci alium occidit; neque is, qui feram, vel canem ferocem alit, et custodit, si for-

te ruptis repagulis aliquem interficiat, nisi ex ejus incuria id accidat.

84. Non est irregularis Medicus bona fide praebens aegroto pharmacum dans illi mortem sine ulla ipsius culpa, saltem gravi, modo sit peritus, etiamsi sit Clericus, vel Monachus, et modo Clericus nulla utatur incisione, vel adustione, quae illi prohibetur sub poena irregularitatis, sicut et monachis. Denique non est irregularis, qui ad sui defensionem alium occidit, vel mutilat, servato moderamine inculpatae tutelae *ex c. significasti 18.* Textus autem Tridentini, qui in contrarium afferri solet, est intelligendus de eo, qui in sui defensionem non utitur moderamine *ex decl. S. Cong. 1. Oct. 1688.* Alios casus circa fortuitum homicidium vide apud auctorem.

CAPUT VII.

De irregularitatibus ex defectu.

85. *Quaest. 1.* Quinam sunt irregulares ex defectu animae, vel rationis? R. Sunt 1. Amentes, Doemoniaci, et Epileptici. 2. Illiterati. 3. Neophyti. Circa amentes notandum est, eos non posse ordinari, si amentia ortum habuit ex causa permanenti, fundata, ut ait Suarius, in laesione organorum, vel humorum, quia isti facile in eundem morbum relabuntur; hinc statuitur in *c. maritum 2. dist. 33. non ordinandum... qui in furiam aliquando insanivit.* Verum amentia orta ex vi febris, vulneris, irae, aut alterius passionis transeuntis, non impedit ordinationem. Quod si amentia ordinato superveniat, non potest in ordine suscepto ministrare, quandiu ea duret, vel ejus periculum judicio Episcopi, vel Praelati. Quod dictum est de amentibus, intellectum volumus de epilepticis, seu lunaticis, et doemoniacis, ut patet ex tota *dist. 33.* et praesertim *ex c. Communiter.*